

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Senatul Academiei a aprobat noi programe de master

Pe 12 noiembrie curent, s-a convocat în ședință ordinară Senatul Academiei de Administrare Publică. Ședința a fost condusă de președintele Senatului, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar.

Senatul a aprobat planurile de învățământ ale noilor programe de master, raportul fiind prezentat de Andrei GROZA, prim-rector al Academiei.

Programele respective sunt: *Administrația publi-*

că și integrarea europeană; Managementul public modern; Administrația publică și politici publice; Anticorupție și integritate publică; Studii europene și cooperare internațională și altele.

În procesul de elaborare a programelor au fost consultate unele autorități publice, precum și studenții-masteranzi ai Academiei.

Potrivit raportului, programele sunt în confor-

mitate cu regulamentele în vigoare, iar denumirile și conținutul acestora corespund noilor cerințe față de pregătirea funcționarilor pentru autoritățile publice.

Senatul a aprobat, de asemenea, Regulamentul privind conferirea titlurilor științifico-didactice, prezentat de Silvia GORIUC, șef Catedră științe juridice, doctor, conferențiar universitar. Documentul stabilește procedura și

standardele pentru conferirea titlurilor științifico-didactice de conferențiar universitar și de profesor universitar în cadrul Academiei de Administrare Publică, a precizat Silvia Goriuc.

În aceeași ședință Senatul a decis anunțarea concursului pentru ocuparea funcțiilor științifico-didactice vacante.

Sergiu VLĂDICĂ

Abonarea 2020

Stimați cititori,

Este în toi campania de abonare la presa scrisă pentru anul 2020.

Sperăm să rămâneți fideli publicațiilor noastre – ziarul „Funcționarul Public” și revista „Administrarea Publică” și pe parcursul anului viitor.

Adresăm îndemnul pentru abonare, în special, autorităților publice și funcționarilor publici, cărora le sunt destinate aceste publicații ale Academiei de Administrare Publică, unicele ediții periodice în domeniu din republica noastră.

Vă reamintim că:

**Ziarul „Funcționarul Public”
apare de 2 ori pe lună.**

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei;

6 luni - 78 lei;

1 an - 156 lei.

Indice poștal - 67919.

**Revista „Administrarea Publică”
apare trimestrial.**

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei;

6 luni - 84 lei;

1 an - 168 lei.

Indice poștal - 76957.

Abonarea poate fi perfectată la oficiile poștale ale Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei”.

Igor Dodon l-a desemnat pe Ion Chicu candidat pentru funcția de Prim-ministru

Șeful statului a susținut un briefing în cadrul căruia a comunicat decizia oficială pe care a luat-o după consultările cu fracțiunile parlamentare. Președintele țării a menționat următoarele:

„Am constatat că PSRM și ACUM sunt în imposibilitatea de a propune un prim-ministru comun, PD nu dorește să facă alianță cu nici unul din cele două partide, iar Partidul Șor vrea anticipare.

În calitate de Președinte al Republicii Moldova, am datoria, mandatul cetățenilor și cel constituțional de a veni cu soluții pentru a scoate țara din blocajul generat de Blocul ACUM.

Am decis să înaintez Parlamentului propunerea mea pen-

tru funcția de prim-ministru al Republicii Moldova. Menționez că înainte de briefing am semnat decretul privind desemnarea candidatului, domnului Ion Chicu, pentru funcția de prim-ministru al Republicii Moldova. Candidatura pe care o înaintez pentru funcția de prim-ministru este una acceptabilă pentru toți deputații din Parlament, este un profesionist de carieră și un om cu o experiență bogată în politici economice și sociale, capabil să asigure o viață mai bună pentru cetățeni.

Conform legislației, Ion Chicu are la dispoziție 15 zile pentru a-și prezenta echipa și programul, dar îl încurajez să facă acest lucru într-un termen cât mai restrâns.

În cazul în care prim-ministrul propus de mine nu va acumula majoritatea voturilor, cel mai probabil, se va ajunge la alegeri anticipate, iar cei care au provocat această criză și o mențin în continuare, urmează să răspundă în fața cetățenilor pentru banii care vor fi cheltuiți, dar și pentru haosul pe care l-au generat în țară.”

Medalia Democrației și diplome înmânate oamenilor de știință

Cu prilejul Zilei științei, președintele Parlamentului, Zinaida Greceanii, a înmănat Medalia Democrației și diplome mai multor oameni de știință care au realizări deosebite în activitatea de cercetare și au avut contribuții remarcabile la dezvoltarea științei din Republica Moldova.

„În epoca noastră știința și cercetarea sunt motorul dezvoltării statului și societății. Impactul muncii oamenilor de știință este simțit de fiecare dintre noi. Sunt ferm convinsă că fără investiții și suport pentru educație nu vom reuși să construim o țară prosperă și de succes. Vă mulțumesc pentru aportul pe care îl aduceți prin cercetările Dumneavoastră la dezvoltarea științei și inovării”, a spus Zinaida Greceanii.

Președintele Parlamentului a înmănat Medalia Democrației în semn de înaltă recunoștință pentru contribuții meritorii în dezvoltarea științei lui Alexandru Stratan, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, director al Institutului național de Cercetări Economice al MECC și lui Aurel Grosu, doctor habilitat în medicină, profesor universitar,

medic cardiolog, șef Clinică cardiologie de urgență, Institutul de Cardiologie.

Diploma Parlamentului de gradul întâi a fost decernată lui Denis Nica, doctor habilitat în științe fizice, conferențiar, profesor universitar, șeful Departamentului de Fizică Teoretică „Iu. Perlin”, Universitatea de Stat din Moldova, lui Boris Boincean, doctor habilitat în științe agricole, profesor, cercetător, șeful Laboratorului Tehnologii Agricole și Sisteme Agrotehnice al ICCC “Selecția” din municipiul Bălți, și Marinei Pișcenco, doctor în științe economice.

Ziua Științei a fost instituită prin Hotărârea Guvernului, fiind organizată în contextul Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare, proclamată la 2 noiembrie 2001, în cadrul celei de-a 31-a sesiuni a Conferinței generale a UNESCO.

Ședința Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător

Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător s-a întrunit în prima sa ședință, relansându-și astfel activitatea într-un nou format și într-o componență actualizată.

Grupul de lucru este constituit, în baza principiului parității între mediul de afaceri și autoritățile administrației publice, din 20 de membri: reprezentantul Cămarilor de Comerț – președinte al Grupului de lucru; reprezentantul Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova – vicepreședinte al Grupului de lucru; reprezentanții asociațiilor de întreprinzători; reprezentanții autorităților administrației publice centrale.

Grupul de lucru din partea mediului de afaceri include reprezentanți ai asociațiilor de întreprinzători, din domeniile: transport; tehnologia informației; comunicații electronice

și audiovizual; comerț și prestări servicii, inclusiv cele de turism; agricultură; industria alimentară; industria ușoară; construcții și materiale de construcții; producerea industrială; energetică; salubritate. Sectorul public este reprezentat de ministere.

Un rol important pentru promovarea și implementarea Analizelor Impactului de Reglementare (AIR) îl reprezintă aportul Băncii Mondiale, prin intermediul Proiectului „Ameliorarea Competitivității”. Conform recomandărilor experților Băncii Mondiale, în scopul eficientizării procesului de realizare a AIR, activitatea Grupului de lucru a fost preluată de la Ministerul Economiei și Infrastructurii la Cămarile de Stat, cu modificarea cadrului normativ relevant.

Expertiza Grupului de lucru are caracter consultativ și reflectă, în mod standardizat, o apreciere pentru documentele analizelor de impact privind gradul de conformitate cu rigorile Metodologiei menționate, dar și pentru proiectele de acte normative privind nivelul de conformare cu principiile de reglementare ale activității de întreprinzător.

Inaugurarea anului de studii la doctorat

Pe 1 noiembrie curent, la Academia de Administrare Publică a fost inaugurat anul de studii la doctorat, 2019 - 2020. La festivitate au fost prezenți atât cei 14 doctoranzi, proaspăt înmatriculați la specialitățile „Teoria, metodologia administrației publice” și „Organizarea și dirijarea în instituțiile administrației publice; servicii publice” cât și conducătorii științifici ai tezelor de doctorat.

În deschiderea festivității, rectorul Academiei, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a

adresat felicitări noilor doctoranzi și a menționat că Academia de Administrare Publică va depune eforturile necesare ca doctoranzii să aibă toate condițiile de studii. În context, domnia sa i-a îndemnat să studieze profund tematica administrației publice, să colaboreze constructiv și permanent cu conducătorii științifici, principalul fiind cercetarea științifică, care să rezulte cu elaborarea unei lucrări științifice autentice.

Prorectorul Aurel SÎMBOTEANU, doctor,

conferențiar universitar, a vorbit despre obiectivele studiilor superioare de doctorat, ciclul III, care obligă la un nou nivel, mai înalt, în domeniul cercetării, menționând că în ultimii ani au intervenit mai multe modificări în domeniul respectiv. Relevantă, în acest sens, a fost instituirea Școlii doctorale, creată și în cadrul Academiei de Administrare Publică, referindu-se în continuare la procesul și la etapele studiilor doctorale. Un fapt îmbucurător pentru Academie îl constituie nu-

mărul mereu în creștere al doctoranzilor. Actualmente, la Academie fac studii doctorale 35 de persoane.

Despre organizarea procesului de instruire în cadrul Școlii doctorale în Științe Administrative, a prezentat o informație Silvia DULSCH, directorul Școlii doctorale, doctor, conferențiar universitar.

Cu îndemnuri de a face cercetări științifice profunde, conform temelor aale, s-au adresat către doctoranzi conducătorii de doctorat, profesorii universitari Constantin SOLOMON, Victor SACA și Tatiana SPĂTARU, care au făcut recomandări cum să activeze mai eficient în cadrul cercetărilor științifice pentru a obține rezultatele scontate, asigurându-i cu toată susținerea din partea lor.

Ion AXENTI

Pe 11 noiembrie curent, a început primul an de studii pentru studenții-masteranzi la programul „Administrare Publică”, învățământ cu frecvență redusă.

Dorind bun venit noilor studenți-masteranzi, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a spus că instituția are mai multe tradiții frumoase și i-a îndemnat să respecte aceste tradiții și să studieze în profunzime disciplinele predate de profesorii cu experiență. Procesul de studii la Academie se desfășoară sub semnul calității, a accentuat Oleg Balan. În continuare, rectorul a prezentat asistenței prorectorii, șefii de catedre și de subdiviziuni, profesorii prezenți la eveniment.

Prim-prorectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, a prezentat instituția, făcând o incursiune istorică și referindu-se la structura

La Academie a început sesiunea la programul „Administrarea Publică”

actuală a AAP. În cei peste 26 de ani de la înființare, au absolvit Academia aproape 6 mii de funcționari publici, majoritatea dintre care activează cu succes în organele administrației publice centrale și locale, iar peste 40 de mii de funcționari au absolvit cursurile de dezvoltare profesională de la Academie, a spus prim-prorectorul. Domnia sa i-a îndemnat pe studenți să beneficieze de serviciile Bibliotecii științifice a Acade-

miei, care dispune de peste 46 mii de volume de carte, sală multimedia și este indexată la 24 baze de date internaționale.

În continuare, Serghei PALIHOVICI, șef Catedră administrare publică, doctor, lector universitar, i-a familiarizat pe noii studenți cu procesul și orarul de studii pe parcursul sesiunii curente.

În acest an la programul „Administrare Publică” cu frecvență redusă au fost admiși 84 de studenți-

masteranzi. Prima sesiune va dura timp de două săptămâni. Studenții-masteranzi vor audia prelegeri ale profesorilor Academiei, dar și din afara instituției privitor la problemele actuale ale științei administrației, istoria administrației publice, procedura administrativă, sisteme politico-administrative comparate, administrația publică centrală și altele.

Sergiu CONDREA

Vizita Ambasadorului Cehiei la Academie

Ambasadorul Republicii Cehie în Republica Moldova, Excelența Sa, domnul Zdeněk KREJČÍ, s-a aflat miercuri, 6 noiembrie 2019, într-o vizită la Academia de Administrare Publică pentru a ține o prelegere publică studenților-masteranzi la programul „Management” și participanților la cursul de dezvoltare profesională „Integrarea profesională în funcția publică”.

Rectorul Academiei, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a accentuat faptul că domnul ambasador este pentru

a doua oară la Academie, menționând că avem posibilitatea să ascultăm un ambasador european, apoi să adresăm întrebări.

Tema discutată a fost „Relațiile bilaterale dintre Republica Moldova și Republica Cehă”.

Domnul ambasador și-a început prelegerea cu o incursiune în istoria țării, perioadele cruciale prin care a trecut, accentuând aspirațiile poporului ceh pentru suveranitate și independență, pe care a obținut-o în 1993, când, după divizarea Cehoslova-

ciei, a fost creată Republica Cehă. În 1999, Cehia a aderat la NATO, iar în 2004 a devenit membră a Uniunii Europene.

Referindu-se la relațiile bilaterale moldo-cehe, Zdeněk KREJČÍ a subliniat: „Noi vrem să contribuim ca Moldova să se ridice și să atingă standardele europene, nivelul de viață european”.

Studenții-masteranzi și profesorii au adresat întrebări privind colaborarea pe multiple planuri între ambele țări, migrația internă și externă, recunoașterea

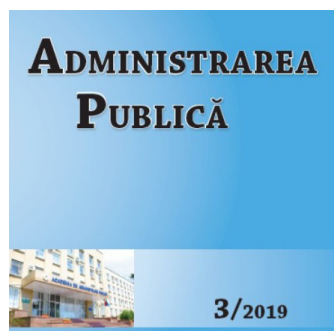
diplomelor de studii în universitățile cehe, regimul de vize, istoria mișcării studențești din Cehia și tradițiile acestora de a sărbători Ziua Internațională a studenților, alte aspecte ale relațiilor dintre țările noastre.

În final, rectorul Oleg BALAN i-a înmănat ambasadorului ceh, în semn de mulțumire și recunoștință, o plachetă cu imaginea Academiei de Administrare Publică.

Ana-Laura PAȘNIC

Revista „Administrarea Publică” inclusă în două baze de date internaționale

Revista metodică științifică trimestrială „Administrarea Publică” a fost inclusă recent în bazele de date internaționale – Index Copernicus și Directory of Research Journals Indexing (DRJI).

Index Copernicus (IC) este o bază de date online a informațiilor oferite de

utilizator, incluzând profilurile oamenilor de știință, precum și ale instituțiilor științifice, publicațiilor și proiectelor, informații operate de Index Copernicus International. Această bază de date a fost înființată în 1999 în Polonia. Ea dispune de mai multe instrumente de evaluare pentru a urmări impactul lucrărilor și publicațiilor științifice, al oamenilor de știință sau al instituțiilor de cercetare.

Directory of Research Journals Indexing (DRJI),

de asemenea, este o impunătoare bază de date, care sporește vizibilitatea și ușurința de utilizare a revistelor științifice și academice cu acces deschis. În palmarul acestei baze de date

sunt peste 4400 de reviste indexate din diferite țări ale lumii, inclusiv din Statele Unite ale Americii.

Revista metodică științifică trimestrială „Administrarea Publică” apare din anul 1993 și este unicul jurnal de profil din Republica Moldova. În această perioadă, publicația a găzduit mii de articole științifice ale cercetătorilor de la Academie, dar și din republică și de peste hotare, inclusiv din Ucraina, România, Cehia, Israel, Federația Rusă și alte state. De-a lungul anilor, revista a servit drept suport științific al proceselor reformatoare din domeniul administrativ, a devenit un îndrumar pentru autoritățile administrației publice din Republica Moldova.

Sergiu VLĂDICĂ

Gestionarea resurselor umane

Managementul resurselor umane în cadrul unei autorități publice locale reprezintă un factor care determină eficiența și eficacitatea activităților respectivei autorități, dar și impactul la nivel de comunitate. Acest fapt constituie un factor esențial în progresele economice și sociale la nivel local.

În acest context, subdiviziunii resurse umane îi revine misiunea de a contribui la realizarea obiectivelor strategice ale autorității publice, prin promovarea și implementarea unui management eficient al resurse-

lor umane în cadrul autorității.

Întru realizarea acestui deziderat, precum și în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului RM nr. 121 din 27 februarie 2019,

Academia de Administrare Publică organizează o serie de instruiți cu genericul „Gestionarea resurselor umane” pentru personalul responsabil de domeniul gestionării resurselor umane din cadrul autorităților administrației publice locale.

Cursul, organizat în perioada 12 – 14 noiembrie, a fost destinat autorităților administrației publice locale de nivelul al II-lea, fiind centrat pe consolidarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și modelarea atitudinilor/comportamentelor necesare gestionării eficiente a resurselor umane în autoritățile publice.

În cadrul cursului participanții au luat cunoștință de particularitățile managementului resurselor umane în serviciul public, s-au familiarizat cu specificul procesului de evaluare a performanțelor profesionale, au cunoscut etapele procesului de dezvoltare profesională și instrumentele de evaluare a impactului activităților de instruire, au fost implicați în activități practice ce țin de completarea Registrului funcțiilor publice și al funcționarilor publici.

Irina CIUTAC,
vice-director,
Departamentul
dezvoltare profesională

Academia de Administrare Publică a desfășurat, în perioada 12 – 14 noiembrie curent, ultimul curs de dezvoltare profesională din ciclul de instruiți cu tematica „Achiziții publice”, planificat în baza Hotărârii Guvernului nr. 121 din 27 februarie 2019 cu privire

Ciclul de cursuri „Achiziții publice”

la comanda de stat privind dezvoltarea profesională a funcționarilor publici pentru anul 2019. Beneficiarii cursului au fost funcționari publici de conducere/ execuție cu atribuții în domeniu din cadrul

autorităților administrației publice locale.

Formatorii cu vastă experiență din cadrul Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor și Academiei de Administrare Publică, precum și admi-

nistratorii platformelor electronice de achiziții au oferit participanților informații actualizate despre procesul de planificare a achizițiilor publice, elementele-cheie ale Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat „Registrul de stat al achizițiilor publice” (SIA MTender), conflictul de interese.

Pe parcursul anului, la Academie au fost organizate 8 cursuri cu tematica achiziții publice, frecventate de funcționari publici de conducere/ execuție din cadrul autorităților publice centrale și locale.

Aliona GÎȚU,
specialist principal,
Departamentul
dezvoltare profesională

Inițiativa UE care dezvoltă economia locală

O țară este considerată puternică dacă dezvoltarea sa economică este, mai mult sau mai puțin, uniformă pe întreg teritoriul său. La acest capitol, Republica Moldova are încă mari rezerve, având în vedere că la Chișinău și Bălți este concentrat, practic, întreg capitalul economic și financiar al statului. În același timp, regiunile și comunitățile au și ele un mare potențial de dezvoltare care, deocamdată, din lipsă de resurse sau, mai degrabă, de viziune, nu este valorificat la maximum. Pentru a reduce din acest decalaj, Uniunea Europeană a lansat în țările Parteneriatului Estic Inițiativa „Primarii pentru Creștere Economică” (M4EG) cu scopul de a determina factorii de decizie din teritoriu să aibă o nouă abordare în ceea ce privește dezvoltarea economică locală.

Dezvoltarea economică locală ar putea constitui soluția care are toate șansele să ofere un nou impuls regiunilor pentru a le transforma în actori semnificativi în angrenajul economic al țării. De doi ani, Republica Moldova este parte a Inițiativei M4EG, timp în care autoritățile locale au fost încurajate și ajutate să-și elaboreze Planuri de Dezvoltare Economică Locală, să facă schimb de idei și bune practici privind posibilitățile de transformare a localităților lor în generatori ai creșterii economice durabile, prin implicarea în dialogul public-privat și promovarea inovațiilor, prin crearea unui mediu de afaceri atractiv și sporirea potențialului turistic al localităților.

Noi viziuni privind economia locală

Probabil, cel mai mare succes al acestei Inițiative este faptul că autoritățile locale și-au schimbat abordarea în raport cu dezvoltarea economică. Au conștientizat că anume ea este forța motrice care poate mișca lucrurile, iar drept rezultat, o mare parte din eforturi sunt canalizate anume în această direcție.

Pentru primarul mun. Edineț, Constantin Cojocaru, dezvoltarea economică locală a devenit, în ultimii ani, o prioritate, edilul fiind convins că „a dezvolta regiunile, înseamnă a dezvolta țara”. Încet, dar sigur, mun. Edineț devine un veritabil pol de creștere economică în regiunea de nord a Republicii Moldova, aici fiind creat un Parc Industrial și un Incubator de Afaceri, în con-

formitate cu Planul Local de Dezvoltare Economică Locală, elaborat cu suportul M4EG.

„Dacă la început noi căutam rezidenți, acum rezidenții ne caută pe noi. Avem propuneri de colaborare atât din partea companiilor locale cât și a celor din Italia și Turcia. Mă bucură acest fapt, pentru că, astfel, este încurajată concurența. Inițiativa UE privind dezvoltarea economică locală ne învață pe noi, administrația publică locală (APL), să colaborăm eficient cu mediul de afaceri, cu experții și cu cetățenii. Insistența, abnegația și tendința spre perfecțiune ne permite să implementăm idei valoroase și să rezolvăm probleme care până acum păreau fără soluții. Pur și simplu, suntem obligați să batem la uși și să ieșim din zona de confort. Trebuie să sprijinim dezvoltarea afacerilor și să nu admitem distrugerea lor. O vorbă înțeleaptă spune că „cel mai important este să nu încurci lumea”. Noi am decis să o ajutăm”, spune primarul.

Partea bună a lucrurilor este că și tinerii încep să prindă gustul afacerilor în regiuni și nu se tem să inves-

tească și să-și lege destinul de localitățile în care s-au născut. Vadim Roșca, administratorul și cofondatorul companiei CreativSeven, care prestează străinilor servicii de arhitectură, proiectări și design, și-a deschis oficiul în cadrul Parcului Industrial Edineț, fiind ferm convins în perspectivele de dezvoltare ale acestuia.

„Ideea de a dezvolta regiunile mi se pare una foarte bună, care cu timpul va atrage și mai mulți oameni. Locuiesc în orașul natal și fac ceea ce-mi place - ce poate fi mai frumos?”, se întreabă tânărul antreprenor, în a cărui opinie „dezvoltarea regiunilor ar trebui să devină o prioritate națională”.

Să gândim în unison

Grație Inițiativei M4EG, au fost realizate o serie de instruirii în domeniul planificării, au fost elaborate Planuri de Dezvoltare Economică Locală și, cel mai important, primarii au făcut schimb de idei atât între ei cât și cu colegii din țările Europei de Est. În cadrul mai multor forumuri și conferințe naționale și internaționale au discutat, au văzut și s-au inspirat din noile experiențe.

Viceprimarul satului

Avdarma, mun. Comrat, Igor Guseinov, este ferm convins că cheia succesului dezvoltării locale este simbioza dintre APL, societate și comunitatea de afaceri. „Trebuie să conștientizăm că nesoluționarea problemelor economice generează o serie de probleme sociale. Prin urmare, problemele economice trebuie puse în capul mesei, pentru că rezolvarea acestora contribuie la progresul localității”, este de părere viceprimarul.

Igor Guseinov susține că schimburile de experiență la care a participat l-au ajutat să vadă nu doar problemele, dar și căile de soluționare a acestora. Iar lucrul cel mai serios, pe care l-a conștientizat, este că interacțiunea dintre mediul de afaceri și APL, precum și implicarea cetățenilor în soluționarea problemelor economice, sunt esențiale. „Important este să gândim în unison cu toții”, este convins viceprimarul.

„Primarii pentru Creștere Economică” (M4EG) este o inițiativă a Uniunii Europene, lansată în anul 2017 în cadrul Parteneriatului Estic. Scopul acesteia este de a susține primarii și comunitățile la nivel local să devină facilitatori activi ai creșterii economice și creării locurilor de muncă. Suportul acordat de Uniunea Europeană pentru această inițiativă constă în asistență tehnică și granturi pentru finanțarea proiectelor din localitate. Până în prezent, 32 de localități din Republica Moldova au devenit parte a Inițiativei, asumându-și responsabilitatea de a crea parteneriate la nivel local, de a elabora planuri de dezvoltare economică locală și a le implementa cu succes.

Lilian DANILOV,
coordonator al
Inițiativei UE
„Primarii pentru
Creștere Economică”
(M4EG)

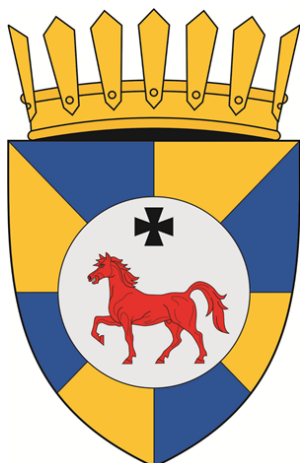
Ziua Ușilor Deschise la primăria Ciuciulea

Recent, primăria satului Ciuciulea, raionul Glodeni, a organizat Ziua Ușilor Deschise, o tradiție ce promovează buna guvernare locală. La actuala ediție au participat primarii satelor învecinate, Dușmani și Căjba, membrii grupului de inițiativă al Asociației de Băștinași „Ciuciulea – Vatră de Dor”, publicul larg din localitate.

Primarul localității, Ilie Calistru, a făcut o trecere în revistă a principalelor realizări din ultimii ani, menționând subproiectul „*Trotuare sigure la Ciuciulea*”, implementat de administrația publică locală în cadrul proiectului „Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL)”, susținut de PNUD Moldova, cu participarea activă a băștinașilor. Trotuarul pavat pe o distanță de 1 km face legătura cu toate instituțiile publice din localitate.

Proiectul „*Trotuare sigure la Ciuciulea*”, ca unul dintre cele mai apreciate proiecte, de rând cu altele 9 proiecte, realizate de comunități din Republica Moldova, a fost selectat de către membrii Grupului Coordonator al Programului Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale din Moldova, implementat de către IDIS „Viitorul” cu suportul Consiliului Europei.

Participanții la Ziua Ușilor Deschise au luat cunoștință de practicile de bună guvernare locală ale primăriei Ciuciulea, demne de urmat, precum reparații și instalarea sistemului electric la grădinițele nr. 1 și nr. 2 din localitate, reparația sălii de festivități și instalarea geamurilor la casa de cultură, reparația capitală a primăriei, implementarea proiectului „Energie și Biomasă” la grădinița nr. 1 și la gimnaziul Ciuciulea, iluminarea stradală, aprovizionarea cu apă potabilă a 30% din populație, amenajarea fântânilor și izvoarelor din localitate și din preajma

localității, colaborarea cu „CASMED” întru susținerea bătrânilor, înfrățiri cu localități din România și din Polonia etc.

La eveniment a participat Viorel Chivriga, facilitatorul MiDL/PNUD Moldova, care a precizat că deoarece ciuciulenii au fost buni și uniți, într-un gând și scop

de 1000 lei pentru continuarea pavării trotuarelor. El a fost susținut de Viorel Chivriga cu o donație tot de 1000 de lei, de membrii grupului de inițiativă al Asociației de Băștinași „Ciuciulea – Vatră de Dor”, Lilia Ghidici - cu 1000 de lei, Larisa Butnariuc și Elena Anița - cu câte 500 lei, de alți consăteni, fiecare după posibilitățile lor. S-a menționat că o sumă cât de mică e valoroasă, încurajând, astfel, băștinașii să contribuie în continuare la realizarea proiectelor sociale pentru a avea un sat frumos, bine amenajat.

Primăria conlucrează fructuos și constructiv cu Asociația de Băștinași „Ciuciulea - Vatră de Dor”, creată în 2017, avându-l în frunte pe părintele Viorel Cojocar, parohul parohiei ortodoxe „Biserica Inimii Tăcute”

adunat, în premieră, într-o ședință comună, în cadrul căreia agenții economici au abordat subiecte, precum: creșterea competitivității comunității de afaceri din localitate, oportunitățile existente de dezvoltare economică locală, dar și acțiunile colective, care urmează a fi întreprinse, în termen scurt, de Echipa Economică Locală, creată în cadrul proiectului MiDL2/PNUD Moldova.

Igor Munteanu, un consătean de-al nostru, agent economic, a solicitat, la rândul său, să fie promovat pe pagina asociației „Ciuciulea - Vatră de Dor” conacul Leondari-Buznea din localitate. Reabilitarea conacului și includerea acestuia în traseul turistic, pe care dorim să-l creăm în lunca Prutului, este o prioritate pentru noi. La fel, pentru noi este o pri-

comun de a crea lucruri frumoase, au fost selectați pentru etapa a II a proiectului MiDL. Iar de curând, a fost semnat un grant de 10 mii de dolari SUA pentru continuarea pavării trotuarelor la Ciuciulea pe direcția centrul satului - grădinița nr.1. În context, pentru a extinde trotuarul până la marginea satului băștinașii au hotărât să contribuie cu surse proprii. Un exemplu demn de urmat a demonstrat însuși primarul Ilie Calistru, alocând, chiar în această zi însemnată, suma

(biserica persoanelor cu deficiențe ale văzului și auzului), care demonstrează devotament față de satul de baștină și băștinași, responsabilitate, perseverență și continuitate în conducerea asociației. Vom menționa că, la inițiativa domniei sale și a primarului Ilie Calistru, în 2017, a fost înregistrată stema și drapeul satului Ciuciulea.

În scurt timp, vor demara activități și proiecte de ordin economic în cadrul MiDL-2. În acest context, antreprenorii locali s-au

oritate restabilirea grădinii zoologice din Ciuciulea, care împreună cu conacul trebuie să devină centre de atracție turistică pentru localitate.

Ziua Ușilor Deschise s-a finalizat cu sădirea aleii de nuci de-a lungul trotuarului proaspăt pavat.

Elena ANIȚĂ,
membru al grupului
de inițiativă,
Asociația de Băștinași
„Ciuciulea - Vatră de Dor”

Serviciile contabile, dar și cele de implementare și menținere a Sistemului Informațional Integrat de Evidență Contabilă pentru autoritățile publice, bazat pe platforma 1C (SIIECAP), oferite de Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe (CTIF), sunt tot mai solicitate de către autoritățile și instituțiile publice din țară.

Datele statistice arată că, în perioada ianuarie – octombrie 2019, specialiștii CTIF au realizat 16 contracte de prestare a serviciilor contabile, încheiate cu autorități și instituții publice, majoritatea dintre care sunt primării. În prezent, în derulare se află contractele încheiate cu primăriile mun. Chișinău, a orașelor Nisporeni și Vatra.

Cele mai solicitate servicii contabile sunt: restabilirea evidenței contabile în anumite sectoare din gestiunea beneficiarului; sistematizarea evidenței contabile la capitolul salarizare; introducerea datelor

în evidența contabilă a SIIECAP, administrat de CTIF; elaborarea recomandărilor privind ținerea conformă a evidenței contabile; consultanță în implementarea controlului managerial și elaborarea actelor privind managementul financiar.

Cu referință la dinamica implementării SIIECAP, statisticile arată că, în nouă luni ale anului, numărul autorităților, instituțiilor publice și a celor la autogestiune, care utilizează SIIECAP, a crescut față de finalul anului

2018, cu peste 15 și a totalizat 997 de entități. Cea mai mare pondere în lista acestor entități o au primăriile și instituțiile de învățământ.

Mai mulți contabili, care utilizează SIIECAP, au relatat că acest sistem informatic le-a ușurat munca, cu ajutorul lui ei pot efectua mai rapid procesarea documentelor contabile, introducerea informației în rapoartele financiare și expedierea acestora în adresa instanțelor de resort.

SIIECAP asigură automatizarea evidenței contabile în sectoarele din gestiunea autorităților și instituțiilor publice. Fiind ajustat de către CTIF la planul de conturi și noua clasificare bugetară, acest sistem este unicul program integrat ce conține toate modulele necesare pentru ținerea evidenței contabile conform

cerințelor Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 216 din 28.12.2015 și asigură interacțiunea cu sistemele informatice ale Ministerului Finanțelor, Serviciului Fiscal de Stat și Casei Naționale de Asigurări Sociale.

CTIF oferă servicii contabile și de implementare a SIIECAP în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 125 din 06.02.2018, prin care instituția a fost abilitată să acorde suport instituțional în domeniul contabilității în sectorul bugetar.

Mai multe informații despre procedura de contractare a serviciilor contabile și a celor de implementare a SIIECAP pot fi găsite pe pagina web oficială a CTIF.

Anatol BARBEI,
Serviciul de presă
al CTIF

Renovarea sistemului de aprovizionare cu apă de pe Nistru

Asigurarea populației cu apă potabilă de calitate constituie una din direcțiile principale ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului. În context, Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Centru a ministerului a implementat proiectul „**Gestionarea intercomunală a resurselor de apă pe Nistru**” cu suportul financiar al Guvernului Germaniei, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). În cadrul proiectului au fost instalate 8 rezervoare noi de apă în localitățile Cocieri, Coșnița, Pîrîta, Dorotcaia, Oxentea din raionul Dubăsari, precum și în Doibani și Comisarovca Noua din regiunea transnistreană, cu o valoare de circa 4 milioane de lei.

Scopul proiectului a fost de a reduce la minimum pierderile de apă și cheltuielile aferente de reparație și întreținere a rezervoarelor

uzate, de a mări capacitatea de stocare a rezervoarelor, astfel asigurând populația cu o furnizare și presiune stabilă de apă potabilă. Prin acest proiect ambițios se așteaptă și o îmbunătățire a indicilor de sănătate a cetățenilor din această zonă.

Guvernul German a orientat Agenția GIZ să implementeze acest proiect într-o zonă ce cuprinde 24 localități urbane și rurale cu o populație de circa 76.000 de locuitori. Aria de intervenție a proiectului cuprinde zona centrală a bazinului râului Nistru pe teritoriul raioanelor Dubăsari și Criuleni (Zona de Securitate), precum și unitatea administrativă a orașului Dubăsari din regiunea transnistreană.

Accentul pe implementarea proiectului GIZ „Gestionarea intercomunală a resurselor de apă pe Nistru” se pune pe asigurarea unui proces de schimbare a

situației din sectorul Aprovizionării cu Apă și Canalizare (AAC) existent în regiune, prin dezvoltare participativă, îmbunătățirea infrastructurii bazate pe consolidarea cadrului de management intermunicipal.

Proiectul are, de asemenea, menirea să contribuie la dialogul cu potențiali parteneri de dezvoltare, prezentând o imagine clară a necesităților investiționale

și a perspectivelor de dezvoltare a sectorului AAC din zonă. Achizițiile și implementarea proiectelor de investiții se vor baza pe mecanismele aplicate de Agenția de Dezvoltare Regională Centru, ceea ce constituie și o oportunitate de dezvoltare regională durabilă în zonă.

Ion CHIRIAC

În unul din numerele precedente al ziarului v-am informat despre conferința de orientare a noilor parteneri ai Programului USAID „Comunitatea mea” cu participarea reprezentanților ai 26 de localități, selectate în Runda II din acest an, organizată de Program la Academia de Administrare Publică. Scopul a fost de a informa noii parteneri despre sarcinile și obiectivele Programului privind consolidarea capacităților de bună guvernare la nivel local a autorităților publice. Ca o confirmare a celor expuse sunt rezultatele concrete, înregistrate de reprezentanții din rândul partenerilor Runde I, selectați în 2018, **primarii satului Borogani, raionul Leova, și municipiului Comrat.**

Noi posibilități de consolidare a autonomiei locale

Semnarea în anul trecut a Memorandumului de Înțelegere cu Programul USAID „Comunitatea mea” a oferit satului Borogani mari posibilități de consolidare a autonomiei locale. Am beneficiat de asistență și consultanță profesională pe 4 domenii de dezvoltare: îmbunătățirea serviciilor publice; implicarea cetățenilor; avansarea reformei de descentralizare; creșterea veniturilor locale și implementarea practicilor moderne de management financiar.

În scopul planificării activităților comune ale APL cu Programul „Comunitatea mea”, din start, am fost antrenați într-un proces de autoevaluare a performanței angajaților primăriei, utilizând un instrument modern, eficient de autoevaluare - FOCAS.

Luând ca bază rezulta-

Elena SAVITKI,
primarul satului
Borogani, raionul Leova

tele autoevaluării, am realizat un șir de activități, fiind asistați și consultați de partenerii noștri din Program. Am fost inițiați în cele mai moderne practici de management financiar, asistați în procesul de elaborare a bugetului pentru 2019 și raportare a executării bugetului pentru 2018.

Pentru a deveni mai eficienți și mai aproape

de necesitățile cetățenilor, am beneficiat de suport în procesul de planificare strategică și, anume, actualizarea planului strategic de dezvoltare socio-economică a localității până în anul 2025. Am fost ajutați să organizăm și să desfășurăm „pas cu pas” audieri publice pe marginea planificării strategice, dar și să consultăm opinia cetățenilor vis-a-vis de problemele comunității, folosind procedura de chestionare.

Înstruirea angajaților pe subiecte ce țin de domeniile de competență, precum ar fi evidența contabilă, gestionarea patrimoniului public, particularitățile implementării sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar, creșterea veniturilor locale etc. și consultarea specialiștilor din primărie, i-au ajutat pe aceștia să devină mai eficienți și să

acorde servicii publice de calitate cetățenilor.

La capitolul „Asistență tehnică și proiecte de infrastructură”, începând cu primăvara anului curent, am fost consultați în pregătirea documentației pentru implementarea proiectului de construcție a sistemului de iluminat public cu o lungime de 8 km. În scurt timp, urmează să demareze lucrările planificate în proiect. Bugetul total al proiectului este de 1,5 milioane de lei, din care circa un milion de lei constituie grantul oferit de USAID, iar cealaltă sumă fiind contribuția comunității.

Asistența oferită de Programul USAID „Comunitatea mea” va contribui la realizarea cu succes a Strategiei de dezvoltare a localității până în anul 2025.

În ultimii cinci ani, la Comrat au fost implementate mai multe proiecte în calitate de granturi, acordate de Turcia, Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii, pentru care fapt suntem foarte recunoscători popoarelor și guvernelor respective. De exemplu, Agenția USAID a finanțat proiecte de salubritate, fiind implementat sistemul de management și procurată tehnică specială. Ca rezultat, orașul nostru a devenit cu mult mai curat și mai confortabil pentru cetățeni.

Programul USAID „Comunitatea mea”, în care am fost selectați, în 2018, printre cele 20 de localități din republică, parte a programului, a deschis o nouă etapă importantă în dezvoltarea orașului nostru. Am desfășurat deja mai multe activități în cadrul

Pași siguri pe calea modernizării urbei

Programului, asigurând, în primul rând, transparența decizională prin inaugurarea Centrului informațional unic pentru cetățeni și transmiterea video online a ședințelor consiliului municipal. A fost efectuat un sondaj de opinie printre cetățenii orașului privind cele mai importante probleme: 55% dintre ei au optat pentru construcția și reparația capitală a drumurilor; 25% - aprovizionarea cu apă și canalizare; 20% - crearea noilor locuri de muncă, fiind menționate, de asemenea, problemele ecologice etc.

Pentru funcționarii publici, formatori, alți specialiști au fost organizate seminare privind atragerea investițiilor, sfera bugetară, comunicarea cu

Serghei ANASTASOV,
primar de Comrat

populația etc. Am inițiat și o astfel de comunicare publică cu cetățeni, precum este „Cafeaua cu primarul”. Cetățenii sunt întrebați despre cheltuirea bugetului local și central, fondul rutier, situația privind pensiile, impozitele sociale și alte probleme.

Programul ne oferă

susținere financiară și logistică în implementarea altor proiecte. Astfel, urmează să procurăm tehnică modernă pentru construcția și întreținerea drumurilor în 8 localități de cooperare intercomunitară. Am asfaltat deja circa 10 km de drumuri, economisind 4 milioane de lei datorită aplicării de noi tehnologii. Urmează alte proiecte ce vor asigura o autonomie și dezvoltare durabilă a orașului.

În numele întregii comunități a orașului Comrat exprimăm sincere mulțumiri Guvernului Statelor Unite ale Americii pentru susținere, instruire și implementare a noilor tehnologii pentru un management modern administrativ în favoarea cetățenilor.

Comunitatea științifică din Republica Moldova sărbătorește în fiecare an, în data de 10 noiembrie, Ziua Științei, eveniment marcat în contextul Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare.

Această sărbătoare a fost proclamată la 2 noiembrie 2001 și celebrată pentru prima dată la 10 noiembrie 2002, sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO).

În Republica Moldova, „Ziua științei” a fost stabilită prin Hotărârea Guvernului nr. 1083/2010 „Cu privire la instituirea sărbătorii profesionale a lucrătorilor din sfera științei și inovării Ziua științei”. Această sărbătoare are drept scop evidențierea rolului primordial și impactul științei în dezvoltarea durabilă a întregii societăți și în viața de zi cu zi, promovarea rezultatelor cercetărilor științifice, cooperarea națională și internațională în domeniul respectiv, sensibilizarea societății asupra problemelor cu care se confruntă domeniul științei.

Ziua internațională a științei pentru pace și dezvoltare marcată la biblioteca AAP

promovarea rezultatelor activității de cercetare în cadrul AAP.

Grupul-țintă al ciclului de activități consacrate Zilei științei au fost cercetătorii, cadrele didactico-științifice, masteranzii, doctoranzii Academiei, funcționarii publici participanți la cursurile de dezvoltare profesională din cadrul Academiei etc.

Astfel, în perioada 6-15 noiembrie în sala de lectură a Bibliotecii a fost vernisată expoziția de car-

a altor instituții de profil preocupate de cercetarea științifică în domeniul administrării publice.

Actualmente, odată cu dezvoltarea noilor tehnologii, creșterea rolului social al cercetării științifice, de contextul instituțional și politic, asistăm la o schimbare importantă în vederea organizării, efectuării, evaluării, utilizării și diseminării rezultatelor cercetării.

Pentru orice guvernare, știința este (sau ar trebui să fie) un factor primordial al progresului unei țări. Pentru a elabora politici naționale adecvate, o condiție de bază este cunoașterea situației actuale. Anume din aceste considerente, aspectele legate de știința deschisă au constituit obiectul de discuție în cadrul activităților dedicate Zilei internaționale a științei. În contextul promovării Științei deschise, un accent deosebit a fost pus pe promovarea Repozitoriului instituțional al Academiei care are drept scop oferirea Accesului Deschis la rezultatele cercetărilor științifice în domeniul teoriei și practicii administrării publice, elaborate de către cercetătorii AAP. De asemenea, utilizatorii au fost familiarizați și cu resursele informaționale în domeniul științelor admi-

nistrative oferite de către comunitatea academică internațională prin accesarea bazelor de date care sunt abonate de către Academie. De asemenea, în cadrul evenimentului a fost promovat Instrumentul Bibliometric Național care este cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din Republica Moldova în perioada 1993-2018.

În concluzie, putem afirma că, în Societatea Informației și Cunoașterii, rolul Bibliotecii Academiei este primordial în asigurarea accesului la informația științifică și oferirea suportului info-documentar necesar în sprijinul dezvoltării durabile a științei administrației - știință social-politică, având drept scop studierea globală a activității administrative a statului și a colectivităților locale, cu toate implicațiile, relațiile și corelațiile acesteia cu celelalte elemente ale sistemului social, în vederea eficientizării ei, cu scopul realizării în condiții optime a funcțiilor ce le are în cadrul sistemului social-global.

**Rodica
SOBIESKI-CAMERZAN,
director al Bibliotecii
Științifice, AAP**

Biblioteca Academiei a marcat acest eveniment prin organizarea mai multor activități, axate pe promovarea științei deschise în domeniul teoriei și practicii administrării publice, precum și pe participarea comunității Academiei la procesul de elaborare a lucrărilor științifice de cercetare și didactice, educația utilizatorilor-cercetători,

te cu genericul: Dezvoltarea durabilă a societății prin știința administrației. În cadrul expoziției au fost expuse cele mai relevante lucrări științifice din domeniul teoriei și practicii administrării publice, dreptului public, managementului public, relațiilor internaționale, anticorupție etc., lucrări editate în țară și străinătate, sub egida AAP,

Republica Moldova va lansa un nanosatelit în spațiu

Evenimentul va constitui o premieră pentru Republica Moldova și recunoaștere internațională a științei și tehnologiilor spațiale din țara noastră. Nanosateliții va fi lansat în spațiu de Centrul Național de Tehnologii Spațiale (CNTS) din cadrul Universității Tehnice a Moldovei (UTM). Echipa CNTS a fost selectată de JAXA și United Nations Office for Outer Space Affairs (UNOOSA) pentru runda a IV-a a Programului KiboCUBE pentru lansarea, în anul 2020, a nanosateliții TUMnanoSAT de pe Stația Spațială Internațională (ISS) cu ajutorul modulului experimental japonez KiboCUBE.

Programul KiboCUBE este o colaborare dintre UNOOSA și JAXA privind utilizarea ISS KiboLancer pentru lansarea nanosateliților tip CubeSat. KiboCUBE își propune să furnizeze instituțiilor educaționale sau de cercetare, membre ale Organizației Națiunilor Unite, oportunitatea lansării de la ISS KiboCUBE a sateliților de tip CubeSat, care sunt dezvoltăți în scop educațional și de cercetare.

Centrul Național de Tehnologii Spațiale al UTM a proiectat seria de nanosateliți „TUMnanoSAT”, în conformitate cu standardul internațional CubeSat. Misiunea acestor nanosateliți constă în verificarea funcționalității dife-

ritelor module și subsisteme ale sateliților.

CNTS a participat la runda a IV-a a Programului KiboCUBE cu proiectul de nanosatelit din seria „TUMnanoSAT” și a prezentat aparatul care include următoarele misiuni de bază:

- studierea funcționalității și comportamentului senzorilor bazați pe nano și micro-fire în condițiile spațiului;
- testarea senzorilor subsistemului pentru determinarea atitudinii sateliții (magnetometre, micro-giroscoape, senzori solari) pentru optimizarea algoritmilor de control a atitudinii;
- dezvoltarea unui subsistem eficient de comunicare „satelit – stație terestră”;
- testarea sistemului de alimentare cu energie solară pentru obținerea modulelor optime de distribuție a energiei acumulate;
- testarea fiabilității

componentelor electronice în condițiile radiației spațiale.

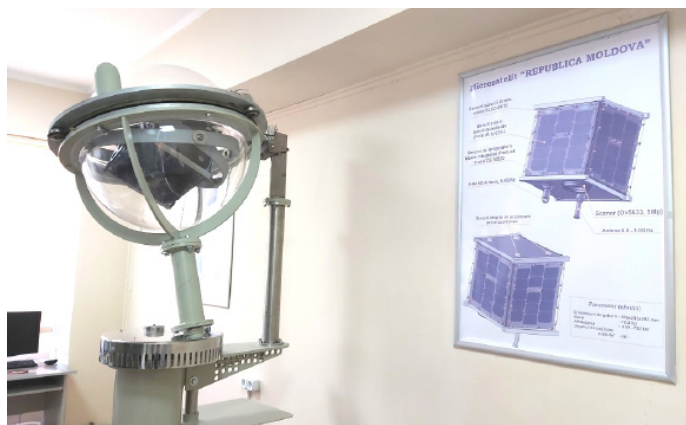
Proiectul include lansarea în spațiu a primului satelit al Republicii Moldova în cadrul programului KiboCUBE sub auspiciile UNOOSA și JAXA. Acesta are un impact major asupra îmbunătățirii calității studiilor de inginerie, bazate pe tehnologii spațiale moderne, determină atragerea tinerilor studenți pentru dezvoltarea și consolidarea cercetării științifice în domeniul explorării spațiului și a integrării Republicii Moldova în comunitatea de țări care dezvoltă tehnologii spațiale.

Rectorul UTM, Viorel BOSTAN, doctor habilitat, profesor universitar, a subliniat că proiectul are o importanță majoră pentru CNTS-UTM, care a proiectat familia de nanosateliți „TUMnanoSAT”, în conformitate cu standardul internațional CubeSat. Acesta va avea un impact major în îmbunătățirea calității studiilor de inginerie bazate pe tehnologii spațiale moderne, atragerea tinerilor cercetători în dezvoltarea și consolidarea cercetării științifice în domeniul explorării spațiului și a integrării Republicii Moldova în comunitatea țărilor care dezvoltă tehnologii spațiale.

Recent, rectorul Viorel Bostan și Valentin ILCO,

cercetător în cadrul CNTS-UTM, au reprezentat Universitatea Tehnică a Moldovei la cea mai mare întâlnire din lume a profesioniștilor din domeniul spațial – al 70-lea Congres Internațional de Astronautică (IAC), desfășurat, în perioada 19 - 25 octombrie 2019, la Washington D.C. Agenda forumului a inclus o prezentare la standul JAXA cu genericul „KiboCUBE Joint Event of UNOOSA and JAXA” care a reflectat colaborarea dintre Oficiul Națiunilor Unite pentru Afaceri Spațiale Externe (United Nations Office for Outer Space Affairs – UNOOSA) și Agenția de Explorare Aerospațială din Japonia (JAXA – Japan Aerospace Exploration Agency), privind utilizarea ISS KiboLancer pentru lansarea nanosateliților tip CubeSat. În discursul său, dl Viorel Bostan s-a referit la activitatea Centrului Național de Tehnologii Spațiale din cadrul UTM, selectat pentru runda a IV-a a Programului KiboCUBE pentru lansarea, în anul 2020, a nanosateliții TUMnanoSAT de pe Stația Spațială Internațională (ISS) cu ajutorul modulului experimental japonez KiboCUBE.

Nicolae SECRIERU,
cercetător științific
principal la CNTS-UTM

Nunta tinereții noastre

O nuntă tradițională moldovenească a fost înscenată la Complexul Etno-Cultural „Vatra” din Strășeni, unde s-a desfășurat „Picnicul Anului” 2019. Mirii au îmbrăcat cele mai frumoase haine populare și alături de nași au încercat să reproducă tradițiile strămoșești, rolurile fiind interpretate de actorii Teatrului Național „Eugene Ionescu”. Sute de invitați au venit la această sărbătoare, de unde nu a lipsit muzica bună și bucate alese.

Cei mai emoționați au fost tinerii, care au jucat rolul de mire și mireasă. Ei spun că își doresc ca la nunta lor adevărată să fie exact așa.

„A fost o experiență nemaipomenită și cred că mă va ajuta să-mi pregătesc nunta mea viitoare după tradițiile și obiceiurile străvechi care sunt frumoase și nu trebuie uitate nicicând”, s-a destăinuit „mirele”, Daniel Popovici. „Sincer, este foarte emoționant, de parcă ar fi în realitate. Vrem foarte mult să transmitem emoții

noastre e suflet ca și oamenii să le simtă așa cum le simțim și noi. Trebuie să păstrăm ce ne-au lăsat părinți, bunei, strămoșii noștri”, a menționat „mireasa”, Felicia Mereuță.

Nunta a fost organizată în stilul anilor 1960-1980: cu decor tradițional și cu muzica fanfarelor de altădată. Fiecare tradiție a fost respectată cu sfințenie – de la întâmpinatul oaspeților până la dezbrăcătul miresei. Iar cei prezenți la eveniment s-au bucurat de frumoasa nuntă moldovenească alături de actori.

Ce fel de nuntă moldovenească fără nănași.

„Tot ce ține de tradiția noastră populară și această onoare de a fi nașă la o nuntă asta îți provoacă multă plăcere

și satisfacție. Cuminenția, cumsecădenia, frumusețea, hărnicia toate acestea trebuie să vină de la o nănașă. Dacă nașul duce nunta, ea este întotdeauna în spate, fiind un sprijin de nădejde”, a afirmat „nănașa”, Galina Lazarenco-Popescu.

Vizitatorii sau, mai bine zis, oaspeții de la nuntă, au rămas impresionați. Unii spun că și-au adus aminte chiar de propria nuntă.

„Ne reamintește de trecut, de nunțile noastre făcute la țară. Am avut nuntă cu fanfară la țară, cum se zice, în cort. Îmi amintesc puțin dansurile”.

„Îmi aduc aminte de tinerețe. În sat a fost nunta mea. Sunt frumoase tradițiile, trebuie să le păstrăm, să nu le uităm”.

Am pregătit mâncare la ceavnă, mâncare tradițională, ca pe timpurile tinereții bunicilor noastre. La fel, și fanfarele ne înduioșează cu muzica națională rustică în ritmul anilor trecuți. Prin tot ce facem dorim să readucem, să păstrăm pentru tinerele generații de azi și de mâine tradițiile noastre frumoase, uitate, cu părere

de rău. Și e de datoria noastră sfântă de a readuce la realitate tradițiile și obiceiurile populare, că doar cunoscând trecutul nostru, putem asigura dăinuirea în veac a neamului.

Evenimentul a avut drept scop de a reînvia cele mai frumoase obiceiuri, parte componentă a patrimoniului nostru cultural autentic. Alături de actorii de la Teatrul Național „Eugene Ionescu” au evoluat Ansamblul folcloric model „Romanița” al Centrului de Excelență în Medicină și Ansamblul etnofolcloric „Moștenitorii” al Liceului Teoretic „Mihail Sadoveanu”.

Centrul Etno-Cultural „VATRA” este o instituție de management artistic, care promovează cultura și tezaurul artistic al Republicii Moldova. Scopul primordial al Centrului este valorificarea culturii și potențialului turistic al țării noastre atât pe plan național cât și pe cel internațional.

Viorica MORARU,
director al Centrului
Etno-Cultural „VATRA”

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef secție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana-Laura PAȘNIC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 300.

Dat la tipar 14.11.2019

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

